

המיד בברכנו אותך, המילא גם אנחנו מתברכים. אנחנו מתברכים אטילו בזיבור הזה, גולדה, במקום שנוהג לעולם

אומרים, כבוד ראש המשלה, ואילו אצלנו הכבוד בין השני ין, ורק קצת מבוכה. יש לקבוח שקצת מבוכה נשמרת, וברכת הנהניט.

חשבתי שמן הראוי היה הפעם למצוא ברכה שתהיה כולה

לך, לבריא אותך, לרווחתך, לשמחתך, ושלא יהיה בה חלק לאיש זולתך.

וראיתי שזה דבר בלתי אפשרי, שמעולם לא רציה בו, וכנראה לעולם

לא תרצי בו, עד שהוא הסך בלתי אפשרי. על כן נאמר, איט איט וברכהו.

בבכתך שלך האא שבאומרנו לחייך, אנחנו אומרים בו בזמן וממילא,

לחיי אנשים רבים ודברים רבים ויקרים מאד. לחייך.

_____ : ועתה נשמע את אורה, מיכל אשתי, ננטי ועופרה,

שרוח שנים כשרי החקופה, על יד האורגן יוסי.

שחקי שחקני.

באח המנוחה ליצע.

_____ : עיהון דבר, יום א', א' תמוז תש"ח, 30 ביוני 1946.

החקפה על ראשי הישוב, מוסדותיו, משקיו ומגיניו. ראשי הציונות

והישוב פאסרו. חיפשו רבי הרם במוסדות המרכזיים של הסוכנות

היהודיה וההסתדרות. מצור על משקי עובדים בשרון ובעם קיט, 5

הרוגים, עשרות פצועים, כ-200 נאסרים. בין הנאסרים יו"ר בנהלת

הסוכנות, הרב י.ל. פישמן, כנחל המחלקה המדינית משה שרתוק,

חברי ההנהלה ברנרד זוסף ויצחק גרינבוים, יו"ר הועד הלאומי דוד א

רמז, ראצי קהילת חיפה דוד הכהן, י. ברבי, ב"ל רפטור ויצחק

בן-אהרון. בין הנקודות שהותקפו, יגור, נען, רמת החל, גבעת ברנר,

מזרע, עין חרוד, הל יוסף, שריד, אגדות יעקב, הל עמל, כפר חיים,

גבעת חיים, עין החורש, מעברות, דבניה א' וב' ואחרות.

_____ : בחקופה זו כיהנה גולדה כיו"ר המחלקה המדינית של

סוכנות בירושלים. במועצת ההסתדרות אשר התכנסה בנובמבר אותה

שנה אמרה גולדה:

"חברים, עוד לא היה זמן שהדיבור היה כל כך קשה

כמו בזמננו, אני זוכרת שבמועצת ההסתדרות באולם זה התקבלה ידיעה

על מרד גטו ורשה. אנחנו הפסקנו אז את דיוננו. היה ברור לגברי שחיינו קיבלו הוכח נוסף, ונשבענו בלי מילים, שמעשי חברינו במיטו ורשה, החקומות מעטים נגד רבים, לא תהיה לשוא.

אם כרגע נמצא הישוב העברי בארץ בתהילת הביצוע של החלטת ממשלת אנגליה, ממשלת הפועלים באנגליה, להחזיק את הישוב העברי, את מעלולו, ובראש ובראשונה את מעל הפועל העברי בארץ, נדע כי גם אנחנו עומדים מעטים מול רבים, רבים פי כמה, אבל לא נזכח גם דבר אשר יתכן כי בעיני אנשי אמפריות גדולות הוא מושג ריק, אנחנו יודעים את כוחו של הנוער שלנו הבטחי מסוין, השובב על אדמתו, בטמקו, מוכן שחטנק יעבור עליו. צא נראה שלא אקלי מסוגל להבין את זה, לא בויץ ולא שליחיהם, ונדמה לי שאם יש מטרה להחזיקה זו הרי היא רק כדי להרוס בנו את הבטחון הזה, להבחיל ולהפחיד אותנו בעוצם כוחם הפיסי.

אני חושבת שאתלי צדק, קמנו להרוס משטר בארץ את משטרה משטר הספר הלבן. משטר האומר שיהודי באשם הוא יהודי, לא יכנס לארץ הזאת, מדטר האומר שיהודי באשר הוא יהודי לא יהיה חופשי לנוע, לפתישב בארץ באותם החלקים שהם ~~המחוזות~~ יחליטו עליהם. אתלי אומר לנו שאין זה נכון, הם כלל אינם משתמשים במשטר הספר הלבן, להיטף, הם מציעים לנו קיצבה של 1500 טרטיפיקטים לחודש, אחרי כל מה שקרה, אחרי משטר המחנות באירופה, למעלה משנה אחרי גמר המלחמה. זה ג'נלמניס הבכ'טים, יד להם מושגים משונים ומוזרים, ואתלי אומר לנו שהם אינם קיימים את הספר הלבן. אולי הוא רשאי, פרמייר סוציאליסטי של אימפריה גדולה לבלבל מושגים, אבל אין הוא רשאי לדרוש מאיתנו שאנחנו נסכים ונשלים ונקבל את מושגים הוא.

מה בעצם דורשת מאיתנו ממשלת הפועלים הבריטית?

במשך כל השנה הזאת דבר אחד ויחיד, שאנחנו יחד איתם נזכח למטרחנו. שנעזור לה לבגוד, שנשלים עם בגידה זו, שאנחנו נהיה השוער שלה להודיע ליהודי העולם לשמידים שנשארו באירופה, לכל יהודי ולכל נער בארץ דמוקרטיה שאין להם תקווה. היא דורשת שבהטמחנו

נעשה זאת, שנבטיח את חיי הנמצאים בארץ על ידי בגידתנו בעם היהודי,
לו עשינו זאת לא היינו סרוריסטיים, היינו אנשים מכובדים, היה
שקט ושלווה בארץ, ומות במחנה בגולה, יאוש וכאון והתקדמות
בצעדי ענק למות ביהדות העולם כולו.

לזאת אנחנו כבר 600 אלף יהודים בארץ, לא הטכמנו. התקוממנו
נגד זה,

הפרמייר הבריטי אמר שלשום שאם בעבר נכנעו הבריטים לערבים, אין
זה סימן שהם מחוייבים עכשיו להכניע ליהודים. אבל גם זאת לא אמת.
הכניעה לערבים לא הייתה בעבר. היא הולכת ונמשכת.

מה שעשתה ממשלה זו מיומה הראשון לאחר שהגיעה לשלטון, זו הייתה
כניעה לטרור, והדבר נמשך. זה לא עבר.

השאלה היא כניעה לטרור הערבי, או הגשמת הדבר הצודק. והפרמייר יודע
כמונו עם מי הצדק, והוא יודע כמונו מי ראוי שמשאלותיו יקוייטו,
והוא עשה את ההיפך.

כאשר הקולגה שלו המיניסטר בוויי | מדבר על שיקול דעת, הוא אינו
מדבר על שיקול של צדק או של הגינות, וגם לא על סולידקיות של
פועלים, הוא שוקל דיבזיות.

האם שאת אינה כניעה למאיים בטרור? אין הוא צריך לספר לנו שעל
ידי דיבזיות של צבאו המצוידות בחמושת שמפעלי אנגליה יצרו אותם
למלחמה בהיטלר, כוחו רב מכוחנו.

אבל עדיין אין זה שכל. אנשי אנגליה בעצמם לימדו אותנו במלחמה
הזאת, כשהם עמדו בחזית והייתה להם מפלה אחר מפלה, הם הודיעו
שאפשר להפסיד מערכה, אבל סוף הנצחון לבוא.

גם אנחנו עוד לא הפסדנו. מאסרם של אלמים מתוכנו עדיין איננו
הסוף, ההרס במשקיים עדיין איננו נצחונה של בריטניה הגדולה, ואני
אומר בהכרח ברורה, אין לנו להתחלט על העבר, אין לנו להתחרט
על כך שבמשך שנים רבות האמנו שמה שאומרת לנו מפלגה סוציאליסטית
אמת היא. לא לנו להתבייש בזה, אין לנו להתחרט על כך בזמן המלחמה
כאשר קם כח נאצי פשיסטי לשעבד את העולם כולו, להטמיד את העם
היהודי, יצאנו במלחמה הסאת שכם אחד + + + עם כל אלה שלחנו

באוייב, ונחנו ממיטב כוחנו למאמץ המלחמתי, ואין לנו להוותר על כך שכאשר בגמר המלחמה, ועם עליית שלטון הפועלים באנגלי, נוכחנו לדעת ששקר בסיסם, ובגידה בליבם, ואין כל כוונה להגשימם דבר מהתחייבויותיהם, והם מטיבים רק בתרוצי בדחיות בלי טוף ובלי גבול. החלטנו לא להשלים עם מסטר בזה.

אנחנו חיים כבר 3-4 ימים לאחר השבוע. שבועות אחדים אחרי שביירו לנו על ההזכנית, התחילו להשטימה על כל פרטיה, ודוקא בשבוע. מבטיחים לנו שזה רק השלב הראשון, אחרי השלב הזה, נחזור להיות ילדים טובים ושקטים, אולי יתנו לנו להיות. כל שמן שהערבים יסכימו לתת לנו להיות, ואם לא, מוכנים כבר השלמים הבאים.

קשה לדעת מה עוד אפשר לעשות לאחר התנפלות כזאת על המוסדות העליונים. ההתקפה הראשונה כוונה למטרדי החסדרות. דיבדיות חמושות כבסו את בית הועד הפועל ששמר עליו שומר אחד, וכתפארים ומריצים אחר כך בעיתונות וברדיו. לא היחה כל התנגדות.

במטרדי הסוכנות לא היחה התנגדות. מי התנגד? הקירות? השולחנות שנשברו? מי התנגד בועד הפועל? הדלתות שבגסות שברו אותם ללא כל צורך, הקופות הקטנות שהריקו מהם כל פרטטה? מי היה צריך להתנגד? הדיבור הזה לא היחה כל התנגדות, אף הוא שקר.

אני רוצה לגמור את דברי בברכה מלב כואב לאסירים וליהודי המחנות. אל חתיאשו אתם, כל תקוותנו, כל נצחוננו חלויים בכך שהם לא יחיאשו, שהם יחיינו בנו, לא בבויין, לא באחלי, לא באחרים, כי אם בנו, אל יחיאשו.

אנחנו אומרים לעיחיים קרובות שחללי קרב, חללי מלחמה, לא מספידים. לא נספיא, אבל נקום לזכרם של אלו שנפלו במלחמתנו, לאות של כבוד להם ולאות של עידוד ללה שיצטרכו כנראה ימים רבים להמשיך את מלחמת היהודים עץ לנצחון, עד שחרור עמנו האומלל, עד יגיע יום להיותו עם ופשי ועצמאי במולדתו.

יכול ננסי ועופתה שרוג

שוב בוצא הזמר אל הדרך,

שוב הולכים ימינו וחולפים,

שיירה אל אנה את עוברת,

שיירה עצוב על הדרכים,

שוב נושא את פת קיבר ומים,

תרמילים חוגה של מרחבים,

שוב חולה אתעין בשמים

ובמעול בנתיב הכוכבים,

עלטה, רק קול רינת הנשק,

אי בזה הדרך חסומה,

את שיירתי בלויית עננים

אך כדור המוח האא שומא.

המלחמה על הדרך לירושלים הוותה את המוקד של

אביב 1948.

יוד ד" ה' ניסן תש"ח. שיירה אל 170 מכוניות הגיעה לירושלים.

הגדול במבצענו ב-4 החודשים, אומרת ההגנה.

במערכה הגדולה על החבורה על ירושלים זכתה ההגנה אהמול בנצחון

נוסף, נאמר בטיבור ההגנה אנשכ שיירת הספקה אשר מנתה 170 מכוניות

משש הגיעה אהמול לירושלים בלי להחקל בדרכה התנגדות כלשהי, ובלי

שנורתה עליה אף יריהא אחת. השיירה חזרה בערב מירושלים ללא תקלה.

פעולה זו של פעברת שיירת ההספקה לירושלים, היווה שיה במערכה על

הבקעת קו החבורה הנמשכת זה עשרה ימים. שלב אחר שלב הבטחו

כוחות ההגנה את קו החבורה על ידי פעולותיהם המתואמות אשר בוצעו

בבת אחת משני קצות הדרך.

יש לציינן במיוחד 2 שלבים טובים במבצע זה, והם, כיבוש הקסטל

ממזרח, וחליטת משלטים בשער הגיא במערב.

עקב פעולות אלה קיבלה ירושלים הנצורה אספקה רבה מאות השיירות

הגדולות ביותר עד כה, אשר אורכה היה כ-10 ע"מ.

ספרנו בירושלים מוסר: השיירה הגדולה עברה את הדרך מה"א לירושלים במציה הסניה של ליל שלטום, ולכל תשורתו שמחה של קהל גדול נכנסה לעיר הבוקר.

היתה זו קצת הרוחה גדולה אשר רק בני ירושלים יוכלו להעריכה כראוי, מרוממה ועד מקום חנית המכוניות, הריצ קהל גדול, נורו יריות שמחה וילדי בחי סר וגנים שרו שירים. עיינים ויגעיהם יצאו הנסגים מהמכוניות, אך שמחים ומלאי סיפוק. במשך כל הדרך לא נשמעה אף יריה אחת, מספר לטוטרנו אחד הנהגים, היינו נכנסים ללא צרה, על כל צרה ללא חבוא, הוסיף הנהג לספר, נוקנו דרוך בידינו, ע, בנו אחרי כל הנועה בהרים, במקומות הדגים המועדי, במקום אחד, בין הרי שער הגיא, הרבשנו בהנועה, ומיד האצבע על ההדק, אך להמהוננו חופיע מבין נקיקי הט עים דגל הכלת לבן אור נופף לנו בטימן ברכה לעבר ירושלים, קדימה. לא טיערנו ובמקום זה ממנו היו הנקיינים אותנו תמיד, מעמדו בחורינו.

מסוצא ועד ירושלים נראו על ראשי ההרים ובצידו הדרכים אנשי הטגן המנוטעים בדגלי הכלת לבן. מצרכי המזון הרבים יחובאו בשיירה מיועדים לתושבי העיר להג הפסח, השיירה אספה בדרכה מצרכים רבים משיירה קודמת שהתערבה בדרכה להשי לירושלים בגלל קרבות הקטל. אחטול בבוקר הוחל בירושלמם בחלוקת מצרכים רבים ביוק, מן המלאי האזרחי.

על קורותיה של שיירה אחת, שירדה מירושלים, נשמע מ י רמק"ה ישראל שהיתה בין מלוות השיירות לירושלים ומתנה, בשיירה זאת באביב 1948, נסעה גם גולדה.

רמק"ה ייראל: אני רואה רק לתקן אותך, שזה היה בדצמבר 47. ערב טוב. זאת היתה שיירה שיצאה בשעות הבוקר מסרו-לים בדרכה לת"א. על יד האטלבות גדרה, לפתע ראינו משורינים בריטים. השיירה כולה נעצרה, וגם בדיוק נכנסה השיירה מהנגב. לא הסתקנו

לפסק+את

לפרק את בנטק, והצלחנו רק לזרוק אותו מוחת לכותב.
 נכנסתי לאיזה אוטובוס, לא עברו כמה דקות, וניגש אלי קצין בריטי
 ואמר לי "דו יו בילונג טו דים טקסי" ושני אצטרף אליו.
 נגשתי איתן, ניכנסתי לטקסי, לא עברו כמה דקות, ראשתי את גב'
 גולדה מאיר ^{קעומדת} וכתווכחת עם קצין בריטי. לאחר מכן הסובר לי
 שכל הועד הלאומי ירד מירושלים לת"א.
 נכנסנו למכונית, ואז היא שאלה אותי "האם את מתחתת?" אמתי
 "לא, אבל אנש משוכנעת שאם הורי ישמעו על הדבר, בודאי יהיו
 מאד מודאגים". היא גם שאלה אותי, היא שמעה שיש לי נשק, 4 רימונים
 אקדח ו-4 מחטניות, ואז היא הציעה לי לאחסן את זה אצלה.
 אני זוכרת, היה לה תיק גדול, בז' כזה, והיא אמרה שהיא יכולה
 להכניס אותו פנימה. אמרתי: אני חושבת שאם יחפסו אותי, האטון
 לא יהיה כל כך גדול, אם יחפסו אותך עם נשק, כל העולם ירעש.
 חכונה שלהם היחה לקחת אותי למג'דל, ואז אמרה גולדה מאיר:
 אם אתם לוקחים אותה, עליכם לאסור גם אותי. ואז נכנסנו למשטרה.
 אני לבשתי מעיל קלוש להסתיר, לא היו לו כפתורים, וקצין אחד
 היה מאד חביב וכיבד אותי בכריכים ובשתייה, אבל מאד חששתי להוציא
 את הידים מהכיסים, פן כל הבושה תגללה, ויטבת די נבוכה עד
 בערך עד שעה 1 בחצות, וב-1 קבלנו לני של 2 משורינוס. עד
 אבו כביר, נדמה לי שאז לבריטיה אסור היה להכנס לת"א, והאצ"ל
 ישב בחקופה ההיא שם, גם להם היו צריכים להודיע, וכשהגענו לת"א,
 אז גב' גולדה מאיר הזמינה אותי לוועד המועלא, והראתה לכולם
 את כל הנשק שהחזרתי מתוך המשטרה.
 למחרת כשחזרתי לעבודתי הרגילה, הודבק לי השם גולדה, והוא היה
 כמעט שנה, קראו לי גולדה.

רבוסי, חיים בר-לב הרמטכ"ל, העביר אלי פנק
 ברגע זה, ופה כתוב: כשהייתי מ"כ בפלמ"ח, היחה רבקה לה חילוח

שלי. כבר אז הצטיינהא. 1944.

אני רוצה לסטות לרגע מן הצד הכרונולוגי של החוכמית,
ולספר בצורה טכנית איך עלינו על עקבותיה של בבקה ישראל, כי זה א
סיפור מעניין לכשעצמו.

כמעט ולא היו לנו שום בעיות להזמין את כל הקרואים והאורחים שמוזמנו
הנה, מרט לאורחח אחת, והיא רבקה ישראל. לא היו לנו שום נחונים
לגביה, חוץ מאשר הסיפור עצמו, ואת הסיפור הזה רצינו לספר.
חוט אחד היה בכל זאת בירינו, והוא שמו של אדם בשם שפסל, שעובד
במוסך של אגד בח"א, וחשבנו שהואיל והוא בזמן המצור על ירושלים היה
אחראי על השיירות של אגד, יכול להיות שהוא יוכל לעזור לנו.
ובכן, יום בהיר אחד אלכסנדר ואני שועטים עם המכונית לכוון מוסך
אגד באזור, ומחפשים גם את שפסל שהמואליק איסקוב מכיר אותו, והוא
לא היה שם. אמרו לנו שהוא באמת עובד שם, אבל באותו יום הוא לא היה.
סיכמו שאלכסנדר יפגוש אותו בח"א, וידבר איתו.

בפגישה הסאת, אלכסנדר אמנם נפגש איתו, הוא אמר שזה לא היה קשור
בו השיירה הזאת שעליה דובר, והוא מציע לנו, שאנחנו נתפוס יהודי
אחד בבאר שבע שהיה בגדוד השמיני של הפלמ"ח ושמו איזף.

אם גם את איזף לא ידענו איפה להשיג, ידענו רק שהוא היה חבר בארי.
צללנו למיודענו מנדוש, הוא גם איש באר שבעא וגם חבר בארי,
ושאלנו אותו, והוא אמר, כן. אפשר לתפוס אותו במנהל מקרקעי ישראל.
צללנו למנהל מקרקעי ישראל, ואיזף אמר לנו שלו לא היה שנים קשר
עם השיירה הזאת, אבל לעומת זאת הוא יכול להמליץ לנו על 3 אנשים
שעשויים לעזור לנו. אחד מהם זה איסקה שדמי, אחד מהם זה עוזי נרקיס,
ואחד מהם זה אלוף צבי זמיר.

אנחנו התקשרנו אל עוזי נרקיס והוא אמר לנו שהוא לא יכול לעזור לנו
אבל הוא ממליץ לנך להתקשר עם אלוף צבי זמיר, והוא ודאי יעזור לנו
כתבנו מכתב לאלוף צבי זמיר, ולאחר שבועיים בערך התקבלה תשובה,

ובה הוא אמר: התקשרו עם בחורה בשם אביבה קפלן, התקשרנו אליה, והיינו בטוחים שזאת הנורה בה מדובר. היא אומרת, לא. זאת לא אני, אבל יש לי את מספר הטלפון של אחות של המחורה שקשורה בטאורע הזה. צלצלנו בטלפון אל האחרת, והאחות קראה לרבקה, ודיברנו איתה בטלפון ותאמנו איתה פגישה בנחניה בביתה, ויום קיץ אחד אחר אל סגור ואני שוב נוסעים בנחניה, עד שמצונו את הבית שלה זה סיפור בפני עצמו, ועגנון בודאי היה מיטיב לעשות את זה ממני, היה מותר את כל הדמויות שפגשנו בדרך, איך כל אחד בסגנון הדיבור המיוחד שלו הסביר לנו איפה זה הווב יהודה הלוי 20, אבל בטופו של דבר הגענו אל והפגישה הייתה נלבבת מאד.

אני מוכרח להוסיף ולאמר שהערב בועה 6 מצלצל הטלפון ובו מודיעים לי שרבקה ישראל, ובעלה, מכוניתם התקלקלה, ורק זה עתה יצאו מנחניה וסוף את יגיעו בזמן. אבל דבר יותר מסובך, וגם עופר ציפה בקציעות והם הבטחו לו לבוא לאסוף אותו כדי להביא אותו למסיבה. ובכל זאת עלה בידינו לשלוח מישהו לקציעות את עופר, וסוף סוף הבאנו את משפחת ישראל לערב הזה.

יום חמישי, כ"ז ניסן, חש"ה, 6.5.1948

מיניסטר החוץ של עבר הירדן נקרא לחזור מועידת המנהיגים הערביים בדמשק. עבדאללה מודיע על החלטתו לחלוש לארץ ישראל. אחרי 15 במאי. המלך מטרג להסכים לשביתת נשק. רבת עמון. עבדאללה מלך עבר הירדן אמר שהוא מוכוון להכנס לארץ ישראל עם הלגיון הערבי והצבא העירקאי לאור סיום המנדט הבריטי. הן אם חסכים הליגה הערבית לשביתת נשק, הן אם לא חסכים. עבדאללה אמר לעיתונאים כי הוא קרא למיניסטר החוץ לו, לחזור מועידת המנהיגים הערביים בדמשק משום "שעייתתי מדיונים והצעות"

הוא אמר: החלטתי להכנס לארץ ישראל, לאחר 15 במאי

יחד עם הצבא העיראקי. גם אם וחליט הליגה הערבית לקבל את הצעות שביטח הנשק, אסרב לחסכים לשביתת נשק. ברגע שהבריטים יניחו את המנדט, יכנס הצבא שלי לארץ ישראל מיד.

גלוי הדעת של אבדאללה מאשר את הודעותיו הקודמות, כי לא יהיה שום פלישה ערבית לארץ ישראל לפני סיום המנדט הבריטי.

עבדאללה מסר גלוי דעו שה לפני צאתו לנסרק לסקור יחידות של הלגיון הערבי.

כן נמסר כי עבדאללה דחה את ההצעות לשביתת נשק לעשרה ימים בארץ ישראל, אחרי 15 במאי כדי לאפשר לארצות האומות לעבד פתרון לבעיה ארץ ישראל. הפעות אלה הוגשו לעבדאללה מארצות הברית ומירושלים.

כן ציבר עבדאללה בן חוטיין אל העוונות. מעניין

לשמע כיצד דיבר עבדאללה אל גולדה. על כך, נשמע מפני עזרא דנין איש המחלקה המדינית של הסוכנות היהודית, אשר ידו הייתה במגע עם שקוימו עם עבדאללה. הראשון שבהם בסוף 1947, אם אינני טועה, על כל פנים פגישה אחת התקיימה במאי 1948. בבקשה.

מר דנין: הפגישות עם המלך עבדאללה היו, נמסרו כמה שנים.

בשנים 46-47 הייתי אני אחד הסליחים שביקר בביתו, לרוב היה המשא ומתן מנוהל על ידי אליהו ששון, אני רק הייתי מחליף. הגעתי לחמקיד הזה שנחשב לנכבד, בזכות זה שאני הקלאי וזה היה כסוי נח לכל הדעות. חוץ משה העובדה שאני יליד הארץ ודובר ערבית.

בפגישות שחיו עם המלך במשך זמן זה, ידע שאנוכי שליח סוכנות, אבל באיזה אופן שהוא נודע לו בן איזה מטעמה אני, והתעם מאד על זה שאני מסתיר את היחוס שלי, מטום שרודי המנות חיה יו"ר הו"ד הלאומי, והוא שאלו מה אתה מחבייט, למה אתה לא מספר את יחוס האבות שלך? שאלתי אותו, אתה מרוצה ממני? מאד מרוצה,

טוב, זה מסטיק.

הפגישה בנהריים הייתה חודש נובמבר, השיחה אלאא הייתה בין גולדה ובינו, ששון היה נוכח, היו עוד כמה אחדים. הגיעו איתו לכמה הנחות מעורבות, כמו ששמעתם לפני רגע. הוא כן יצא למלחמה או לא יצא למלחמה, הוא לא יצא למלחמה.

הוא הציע שנהיה חלק מהמלכה שלו, שאנחנו נהיה בני חסות שלו, והנה אנחנו ידידים ואנחנו אחים ואנחנו בני דודים.

גולדה אמרה לו: זה לא בא באשכון, שיחיה ברור, על זה ענה שהוא רוצה לחשוב על זה ויראה. זה היה ערב ה-30 בנובמבר, החלטת העצרה. הקשר איתו נחק.

יש לציין על עבדאללה ויחסו היו דעות שונות, בשיחות איתו לא אחת ציין שלדעו ההשגחה הנחתה אוחנו למערב כדי שאנחנו נספוג את תורת אירופה, ואת אנחנו נחזיר אותה לארבים. היות שהערבים המוסלמים, חשמים, הם הנוצרים כל מעיינים וכל רצונם רק לזלזל בסם ורק לדכא אותם ורק להטפיל אותם לעפר, אבל בעזרת היהודים אפשר יהיה להתגבר על זה.

מילים יפוק וננות. מתוך המטא ומתן הממוטך איתו היו חלוקי דעות. היו אלה שאמרו שהוא אדם הגון וישר. היו אחרים שאמרו שהוא שקרן רגיל, ואני הייתי בין אלה שטענו שהוא לא שקרן, שהוא בדואי. ואז כששאלו אותי מה זה בדואי, ומה החבדל בין שקרן לבין בדואי, טענתי שבדואי לא משקר, שהוא מקבל על עצמו משימה, הוא מאמין באמונה שלמה ויכול לבצע אותה, אבל כשבאת ביום ראשון ושאלת אותו מדוע לא באצעת, אז הוא מתחיל לספר את הסיפור, יום ראשון הלכתי לבצע את מה, והנה שני שבטים נלחמים זה בזה, והיה צריך להטסיק את המלחמה. הלך יום ראשון. יום שני ערכו בביתח נסק, הייתי מוכרח להיות נוכח. יום השלישי הייתה סעודה, איך אנוכי לא אטב בראש הקוראים? ביום רביעי באו אורחים לשתע, ולא יכולתי לצאת, וביום חמישי, אלוהים לא עזר. ואחר כך אומרים שהוא שקרן. זהו ההבדל.

לנסיעה חזאת שהיתה בלילה שבין ה-12 ל-13 במאי, נראתי ללונדון את גולדה משום ששונן לא נשאר מקום בירושלים.

היתה לנו שיחה קצרה לפני הנסיעה. אנהנו יושבנו בנהריים וחיכינו לשקיעת החמה כדי שנכלל לצאת, והתכווננו, אני לא הייתי צריך להתכוונן הרבה, לבשתי רק כובע צ'רקסי, וצורה מלאה היתה לי, הייתי הכבה יותר שמן מעכשיו, והייתי יכול להיות ערבי או בדואי או צרקסי או ארמני או משהו מחוץ ליהודי. גולדה, הלבטנו אותה בחלבוש ערבית והיא נחשבה לאשתי. היות שהיא לא יודעת ערבית, אישה של מוסלמי לא חייבת לדעת ערבית, ולא חייבת לדעת. זה היה הכסוי.

שאלתי אותה למה את נוסעת. אנהנו הולכים לנסוע מרוקן של כמה מאות ק"מ מעבר לקו האוייב, ואני קטן אמורה בנסיעה הזאת. שאלה אחי: אתה משהו? אמחתי לא משהו, אני כבר ראיתי את המוות הרבה ערות פעמים, אז עוד פעם אחת, אבל למה את נוסעת? התשובה היתה ברורה וחחכת: אם יש סכוי הקל ביותר להציל חייל אחד, בחר אחד מישראל, אני נוסעת. לאמר לנס את האמת, כמה שהכרתי אותה ועדתי איזה הרבה שנים, התשובה היתה חחכת, ברורה ומחממת.

עם ערוב היום בא השליח של המלך. שמו כבר התטרס בנתיים, זה היה מוחמד זובתי, עם האיש הזה אמדנו קשרים הרבה שנים, האיש הזה עסק בהרבה מלאכות שלמלכים לא נאה לעטוק בהן, והוא היה עוסק בהרבה מלאכות. אחת ממלאכות אלה היתה העברת הבגנות של המלך לשוק של תנובה.

זה היה בידיעת תנובה.

הוא נהג באוסו, את החלונות כיסו בוילונות, ובדרך עצרו אותנו כמה וכמה פעמים, הוא טנה חצי אסנב ולחשו מוחמד זובתי, ואם ידעו או לא ידעו, בכל אופן השם הזה הואיל וסגר את ה לון ונסענו. כך בגענו לעמן. הגענו בשעה די מאוחרת והיינו בביתו. שמה עד שהופיע המלך היתה לגולדה שיחה די ממושכת עם אשתו של מוחמד זובתי. היא היתה ביתו של סעיד באשב בעל האדמות בטיחה, והיא היתה במשפחה מליחס חורכית, ממלוקית, והוא היה בדואי שעלה לגדולה משום זכויותיו אצל המלך. היא התאוננה על גולדה אבל אינני זוכר באיזו יתה היתה השיחה

אני לא השתתפתי בה. והנה הופיע המלך. הנה היה חיזור, ומה
ופניו לא כתמול שלשום. אני הייתי חורגמן, השתדלתי לדייק,
גולדה טענה לו את מה ששמעתם לפני תע, ושאלה אותו האם אתה חוזר
בך מהבטחותיך. הוא לא ענה לא, אבל הוא ארץ שאניצ הבטוחתי, הייתי
אני יחיד, כיום אנוכי אחד מ-5. והוליסו ונתל, והוליו מה שהחליטו
אבל בכל זאת אולי. והנה הוא אומר, מה התכוונת שלכט? הגישה לו
התוכנית שלנו ברורה, אנחנו נכריז על הקמת המדינה בדיוק באעה
שהבריטים יעזבו. ואז הו שואלו: למה לכת למחר כל כך? מה התיזון?
שוב פעם ענתה לו גולדה הטובה טוחצת: אתה סבור שאלפיים שנה עתיכינו
זה היה תפוזן? נענע בראטוץ, לא היה לו מה לענות.

ניסתה עוד פעם. הגידה לנו אתה יודע, הידידים היחידים שיש לך
במזרח התיכון, זה אנחנו. כל מטביב אויבך. הוא אומר: אני יודע,
אבל מה אני יכול לעשות? הענין לא בידי, אינני יכול לשנות זאת.
אבל במקרה זאת יש חלוקי דעות. יש במשרד המוץ כאלה שעקבו אחר
מבקקים נסתרים שטוענים שהוא ידע למרע והוא הונה אותנו.
ובכן אמר שהוא יודע את זה, ויודע שגורלו עלול להחרץ בימים
הקרובים, אבל מה לעשות. הגידה לו גולדה אנחנו נלחם. אז הוא
אומר: חובתכם להלחם. מה הוספתי אנוכי: אתה סוטר על המשוריינים
שלך, אנחנו נמחץ אותם כמו שמחצץ את קו אג'ינו. היה לנו אז
פיאט אחד שבכשנו אותו בכפר עזיון. אמר לנו אני יודע שאתם חכו
בנו, וחובתכם לעשות את זה.

בשלב זה שאלה אותי גולדה: מה אתה אומר לו בלין חקאות כזו?
ניסית' להסביר לא את זה אבל הטעה היתה קצרה.

טוב, הטיחה בגמרה לזה, שאנחנו צריכים לעשות את המוסל עלינו,
ונראה מה שהגורל יעלה.

המכני לאכול, הזולתן היה גדול מאד, ערוך ועליו היו 4 כבשים
מפוטמים. כידוע אצל הערבים כמות האוכל היא מידה וניכוחו של
האורח, ובין אם הוא אוכל או לא אוכל, חכינו פירה עצומה.
ישבנו וגולדה טעמה משהו, והפטיקה לאפיל, כולנו אחריה התסקנו

גם כן לאכול, ועמדנו לנטוע. הטעה היתה אחרי חזרה, ונשרדנו,
אחרי לי המלך: עזרא, הטעם לא עזרת לי. אמרת לו, איך אני אעזור
לך. אומר: אתה כבן הארץ, מדיך להשפיע עליהם.

טאג לי רק עוד 2 דברים לאמר לו, הגדתי לו שהאם אוכל להעביר
איתו לאחר שתתחיל המלחמה. הוא אומר: בטח, בנא. אצטרי לו,
איך אב/א? אני סומך עליך, חמצא דרכים. העובדה האם שמכל אנשי
הסוכנות, בגדיר לה שהכיר אותי מקרוב לא נתן לי משום פגמים לעבור.
דבר שני שבקשתי ממנו, הגדתי לזו אתה עובר במסגד ואנשים נלגשים
ומנטיקים את שולי האדרת שלך. בן בויצל לול לפגוע בך, עליך
לשנות את מנהגך ולמנוע את זה. כמו שהלכנו יחד, והלכנו זרתי
בזרת, כמנהג ידידים או יותר מזה, ניתר ממקומי והגיד: אני לא
אהפך לאסיר המשמר שלי. גולדתי בדואי בן חורין, ואם רוצים להרוג
אותי שיהרגו, אני לא אשמור את עצמי. ובדיוק כך הוא נהרג כעבור
שנתיים במסגד כשנגשו אליו אחד לנטק את שולי אדרתו, וירה בו.
חזרנו, הדרך בחזרה כל הדרך זרע צבא עיראקי עם החותמים, ער
אירונים, וכל כמה מאות מטרים, או כל כמה ק"מ, עצירה, פותחים
את החלון: אאנא מוחמד זובתי" גולדה שאלה אותי: נו, מה יהיה,
הגדתי לה שזה יהיה מלחמה. ומה יהיה במלחמה? הגדתי: אם נצליח, אני
חושב: יהיו לנו 10000 קורבנות. אלא לא נצליח, אלוליים להיזח 50
אלף ומעלה.

העובדה היא שהיו 6,500 הרובים, ו-3,500 נכים של 100%.
על זה הגידה לי גולדה שאני רשע. שאלתי אותה: אנוכי הוא אחראי
לזה? את שאלת אותי מה דעתי, הגדתי. נהיתה אטמוספירה דחוסה,
אז שאלתי אותה: את יודעת מה שעשית לי הערב? אפרתי: מה עשיתי
לך הערב? את המסקת לאכול ונשארתי אני רעב. וכמו שאמרת: רואים
אולי טיפוס, הייתי באותם הימים עם עוד כ-50 ק"ג.
אי מנע ממך לאכול? אמרתי לה, את פאית. שהטולחן היה ערוך,
תארי לך מה שאני הייתי יכול לטרוף מהם. אבל מי מנע ממך לאכול?
יכולת לאכול, אני לא יכולתי לאכול. היא היתה נרגמת. הגדתי

לה, זה לא ככה, בעולם הארבי נהוג ככה, אם האורח הראשי מפסיק לאכול
כל האחרים מפסיקים גם כן. לאחר ש... שנים במסיבת מרידה ממירד הנוץ
הגידה גולדה, אני מקוה שכיום כבר ^{הזרוע} סלח לי על אותו ערב
שנשאר רעב בגללי.

הגננו לפני עלות השחר לגבול לנהריים, הנהג שלנו חשב לחדור דרך א
השער המזרחי, בפתח של ואדי אמר: רבותי, בכבוד רב הודו כאן. אנחנו
ירדנו, הצמד החמד זחל לחוך הוואדי, ולבנו ^{הלילה} די ממושכת, עד
שמענו את קולו של אבקהם דסקל ופלמון ואחרים שבאו לקראתנו, וככה
הגענו לנהריים.

מנהריים בבוקר נסענו לגשר, באותו בוקר כבר ירו בגשר, בהתחיים. הם
היו מבוהלים. גולדה ניסתה להרגיע אותם קצת, לא יודע אם השפיעה.
כשחזרנו, באותו יום אורה"צ הייתה ישיבת הממילה בדרך, מנהלת העם,
בזה בגשר אותה נסיעה. גולדה מסרה שם דו"ח על זה. זה היה ברור
שמלחמה תפרוץ, היה ברור שמצד זה, בין אם הערבים הם שקרנים ובין
אם בדואים, זה לא משנה, העובדה היא זאת.
בזמני עד היום הולך העסק הזה.

15 ספטמבר 1948. חברי צירות ישראל נפגשו עם יהודי
מוסקבה. העיתונות הסובייטית מבליטה טכס מסירת התעודות. גולדה
מאירסון, וחברי הצירות שוחחו עם רבה של מוסקבה הרב שליטה ועכו
ביקור בבית הכנסת שבו הגנו ביום הקמת מדינת ישראל כ-20 אלף איש
את המאורע הגדול. המון רב מילא את בית הכנסת וגם את הרחוב הסמוך.
הביקור בבית הכנסת עשה רושם אדיר על יהודי מוסקבה. צירות ישראל
במוסקבה הודיעה למשרד החוץ כי טכס הגשת איגרת האמנה של גולדה
מאירסון היה רב רושם ועבר בהצלחה מלאה.

בגלל חופשתו של הנשיא שורניץ היה ממלא מקומו מר ולסוב.
גולדה מאירסון נשאה נאום קצר בעברית שהורגם על ידי ראש הטכס
הסובייטי. חשובתו של מר ולסוב שהייתה לבנייה, תרגמה לעברית על ידי
ממזכיר הראשון של צירות ישראל מר אריה לבבי, אחרי כן שוחחו גולדה
מאירסון ומר ולסוב על עניני מדינת ישראל.

גולדה מאירסון ביקרה את זקן הקורטוט הדיפלומטי במוסקבה. שגריר סין
שהשיב לה ביקור.
טכס מסירת איגרת האמנה פורסם בעהוני מוסקבה בעמוד הראשון של העהוניט
ובו ציינו את שמות המשחתמים בטכס.
ונסח כתב האמנה. וזה נוסח כתב האמנה שהגיש גולדה מאירסון יום
שבת לנציגי ממשלת ס.ס.ס.ר.

לכבוד יו"ר נשיאות המועצה העליונה של ברית הקהילות
הטוציאליסטיות המועצתיות, האדון ניקולאי מיכלוביץ' שוורניק.
אדוני היו"ר. מתוך הוקרת יחסי הידידות וההבנה ההדדית שנוצרו בין
ברית לבין מדינת ישראל ומתוך רצון להקים ולפתח את יחסי הידידות הזו,
החלטה ממשלה הזמנית של מדינת ישראל למנות לפני מעלת כבודת את
סרת גולדה מאירסון כשליח מיוחד וכציר מוסמך.
אשיותה וסבולותיה של סרת מאירסון נוסעות בנו את האמונה כי תדע
למלא את השליחות הנעלה המוטלת עליה בדרך שתזכה לאמון מעלת כבודך
ותפיק רצון מאיתנו.

הואל גא אדוני היו"ר לקבל את צירתו מתוך יחס של רצון ולתת אמון
בכל ההודעות שיהיה לה הכבוד למסור מעלת כבודך ולממשלת בירתה"מ
בשם ממשלת ישראל.
הממשלה הזמנית לישראל מביעה למעלת כבודך את רגשי הוקרתה ושולחת
לך את ביטב בבכותיה את אחוליה לשלומך ולשלומה ושפיותה של ארצך.
ראש הממשלה הזמנית למדינת ישראל.

המנחה: חברים, עכשיו נשמע מפי החבר זאב שרף, שר הייבון
דברים על פעולה של גולדה בתחומה כשרת עבודה, ובחקופת
הסמ לה הזמנית.

זאב שרף: אני צריך לתקן קצת או דברייך, אני אחזיל כשרת ע ודה
אחר כך יש לי עוד נושא אחד ואני מקוה שלא יחרוג ממשרת הזמן
שנקבע לי.

כאזר הזמן דוד בן גוריון את גולדה מאיר, אז עוד נקראה מאירסון,
לכהן בממשלה הנבחרת הראשונה כשרת עבודה, היו בארץ קרוב ל-850
אלף יהודים. כאשר עזבה את המשרד כדי לקבל תפקיד של שרת החוץ
היו 1,600,000 יהודים.

אוחה תקופה הגיעו לארץ 689 אלף יהודים. העולים שהגיעו, משרד
העבודה יחד עם הסוכנות היהודית היא צריך לקלוט אותם בכלל,
לסדר אותם בעבודה, ולהמציא להם בתים למקוריים.
חלק קטן מהם סודרו בבתי של פפקדים. אם אני איד מה היה תפקידה
של שרת משרד העבודה, היא גולדה שעמדה בראשו, בתקופה קצרה זו,

לקבל מספר זה של עולים, ולסדר אותם בעבודה.
 אציין שברוב חכמתה ועם הנסיון שנצבר, מלאים את התפקיד הזה גוסף
 על הסוכנות היהודית, 3 משרדי ממלה ובראשם 3 שרים גברים.
 משרד העבודה שדואג להכשרה מקצועית, משרד השיכון שדואג לדיוור
 ולשיכון, ומשרד הקליטה שדואג לבעיות קליטה בכלל.
 אותה תקופה פנו ללשכות העבודה שתחילה הועברו מההסתדרות לממשלה,
 ואז כר עברו לשרות העסקה, 600 אלף דושי עבודה. חלקם סודרו
 בעבודה, חלקם היו מחוסרי עבודה.
 כ-70 אלף איש הוכשרו למקצועות שהיו דרושים להם כדי להתקיים בארץ.
 חוסר עבודה היה גדול כל הזמן, והגיע לשיאו בשנת 53. בחודש אחר
 חודש נובמבר של אותה שנה, זה היה חודש שיא, פנו ללשכות העבודה
 של המשרד 45 אלף איש, אשר היו מחוסרי עבודה. חלקם הקטן נודרו
 בעבודה, רובם נדחו.

חני ככול לספר כמה מליוני ימי עבודה בעבודה יזומה בעקירת מודעים
 שיבשו בחודשי המלחמה, ובטיקום מטעים אחרים, לא אלאה אתכם במספרים
 האלה, אגיד לכם רק שלא הייתה בתקופת המיתון, בחודש השל של
 תקופת המיתון, לא היה מצב של אבטלה כפי שהיה ברוב אותן שנים.
 אגיד כמה מילים על ענין שיכון. סידו 24 אלף, חוץ מאלה כבר הזכרתי
 את הבתים הנטושים, 24 אלף משפחות באוהלים. 52 אלף משפחות בדונגים
 פחונים, צריפונים בעיר ובקפרי. כמעט 7 אלף משפחות בכפרות שעזם
 הצבא הבריטי.

כאשר גולדה הופיעה בנובמבר 51 בכנסת, והודיעה בטמחה ובגאווה
 שעומדים לסיים את המפעל הגדול של חיטול האוהלים, עד לסוף החורף,
 וחם אמנם חוסלו על לסוף החורף. הודיעה עוד שיש דברים באותה גאווה
 א. שכל אוהל המעונה שמוציאים לחוכו מטמחה, כבר לא מכניסים בתוכו
 משפחה חדשה. והדבר השני שהודיעה, שהצליחו לחקן לקראת החורף
 את כל האוהלים שהיו קרועם.

באותה תקופה נבנה, ואני לא מונה את הדונגים וכו', אלא בנינו
 קבע שצורתם הייתה ובחלקם הינה כפי שהינה, 154 אלף דירות, לעולים,
 לשיכון עממי, לוחקים ובהמשבות. זאת אומרת 22 אלף דירות בטמחה,
 בממוצע.

אנחנו מתחילים לבנות בשנה שעברה ובשנה זו 22 דירות בשנה. דירות
 יותר גדולות, דירות יותר יפות יותר יקרות, אבל מה זה אומר לכם
 האדמא שעמד אז לרשות הבניה, ובכושר הבניה, מה זה אר אז לבנות
 שנה שנה 22 אלף דירות. אני יכול להעריך את זה, ואתם יכולים להשתאות
 איתו על ההיקף הזה שהגיעו אליו.

יש עכשיו ~~בבית~~ בקורת על השניס האלה, הבקורת המובטאת ~~בבית~~ ^{קבלו}
 שונות, אני אינני בטוח, אולי אעטר היה לעשות יותר טוב. מטעמי
 אם עמד פעם מישהו שעסק אצלנו בשיכון צבורי באיזה והיא מדינה
 בעולם שעמד במצב שטפסחות במספר כזה בגו טוואלים בבדונים וצרחתונים.
 מה שאנחנו קוראים אסבטון או צריטון, זה ביל עץ. זה לא צריטון,
 זה בית אסבט.

סוף סרט. הטק בג'

השטת השלישי שמשרד העבודה הצטיין בו היה בחוקי עבודה ולא אדבר עליה כדי להאריך בזמן, וגם טעני שהם פוכרים וידועים. אני אדבר רק על חוק אחד שעליו הייתה באותה גולדה של גולדה, אוננו, אפתי ואני, היינו אורחים קבועים אצל גולדה בדירה של צרת-העבודה ברחוב מרכוס, נדמה לי, בירושלים והייתה מדברת על הצרות ועל ההישגים והייתה בייחוד מדברת לאחר שהונעו הגלגלים לחקיקת חוק הביטוח הלאומי, עליו באו זה. בסיכום הדיון, כאשר אושר החוק בקריאה שנייה ושלישית, אמרה גולדה בכנסת דברים, שבהם אני מביא שניים או שלושה פסוקים, ולא יותר והם היו: 'מדינת ישראל לא הישא בחוכה עונני וכלימה המביישים חיי בן-אדם; לא חשא בחוכה אפשרות שהשעה האושרת ביותר בחייהם שלהם חמיה מלווה צער ועונני; לא חשא בחוכה אפשרות שאיש ואשה הטגיעים לגיל השיבה יקללו את יום היוולדם'. 'זהו צעד ראשון ויפעלו בעתיד להביא עד להשלמת השיטה.

אלה הם פסוקים שבחרתי להביא מתוך הדברים. והיא כרכה את הכנסת על ההישג הזה וזין שהם הכנסת גם כירכה אותה וגם נאכרטה בה. הייתי רוצה רק להוסיף כמה פסוקים, איך הערכנו, הניה ואני, את עבודתה של גולדה, כשר באותו זמן, כשהיינו קרובים. בעינינו הייתה גולדה שרה למופת. היא ריכזה קבוצת אנשים חשובה במשרד. היא קבעה את הדיניות והיא נתנה לאנשים לבטא את הדיניות. היא לא התערבה במרטיט. היא נתנה להם גיבוי מלא. אני אז הייתי עובד מדינה ובפני, כעובד מדינה, הייתה זו רוגמה של שר, שכך צריך שר להתנהג ולא כולם התנהגו כך.

עכציו הייתי צריך להפסיק עם צרת-העבודה, אבל לא אהיה נאמן עם עצמי אם לא אגיד עוד כמה דברים על גולדה כמנהיגת האומה. שקלתי איך להגיד את זה ומשקלתי והרהרתי, החלטתי לחפש מי היו הנשים שהיו מנהיגות האומה והחלטתי להזכיר, הדברים ידועים ולא אחדש, להזכיר שתי מנהיגות האומה שקדמו לגולדה, אחת בערך לשני 2050 שנה, כשמה ינאי הסלך והוריש את המלוכה לשלומציון המלכה הוא אמר לה שהיא יש בכוחה לאחות את הקרע בין בית המלוכה לבין בית העם ויוחיסום פלאביוס, שלא אהב את שלומציון המלכה, בהחלט

לא אהב אותה, ואמר עליה כל דבר רע אפשרי, בהזדמנות אחת כשכתב
את "קדמוניות היהודים" והוא דובר עליה פעמיים, גם ב"גלגלות
היהודים וגם ב"קדמוניות היהודים", אמר עליה, באופן יותר,
ואני בסוף אחד הוציא מחור "קדמוניות היהודים", אבל אני קורא
כאן מ"גלגלות היהודים", אז הוא אמר: "הוא השאיר את גלגלות
בידי אלכסנדרה אשתו, היא שלומציון אלכסנדרה, בבוטחו בה כי ישמעו
לה היהודים על-נקלה", ויש לזה אמוציאציה רחבה, שעה שאנו
חוזרים לאותה ישיבה מרכז מפלגת העבודה שקלו אלה שהציעו את גולדה
כראש ממשלה, מה יהיה בכוחה להביא בבוטחו בה כי ישמעו לה היהודי
על-נקלה.

תקוות המלך, ממשיך יוסיפוס פלאביוס, לא נכזפה, כי האשח
הרכה, מדוע היא רכה הוא לא מסביר כי כל מה שחוא כותב עליה
היתה נקיטות, שהוא כעס עליה, אבל מפני שהיא אשה, מיילא היא
רפה, היא השכילה להחזיק בידיה את השלטון וזכותה לחהילת מושלת
ביראח ה". היא, אותה אשה רפה, הגדילה את הצבא כל הימים, עד אצ
הכפילה את מספרו וכו', ובט הטילה את אימתה על המושלים בארצות
נוכריות, ידה משלה בכל, ולא יכול להיות טעם, גם מה יש בקורח
והטרושים מלוו בה. לו היה בן-זמננו מן הסתם היה אומר במקום
טרושים, מיטטד. והיה כותב את זה כמאמר ב"הארץ". תקופתה הייתה
תקופת-שלום והעם שהיה עיף מ"לחמות-המצווה ומלמות-הכיבושים
של בית החשמונאים, רקב אבדול לתקופתה של שלומציון ואמר "והנה
שמעון בן שטח, שאומרים שהיה אחיה, ושלומציון המלכה ירדו להם
גשמים בלילי-שבחוח, כדי לא להפריע את האיכרים מעבודה בכל
ימות-החול ולא להפריע את האנשים מללכת לבית-הכנסת, ללמוד
ולהחטלל ביום שבת בבוקר, בבן ירדו גשמים רק בלילי-שבחוח, עד
שנעשו חיסים ככליות ושיעורים גברעיני-זיחים ועדשים גברעיני
זהב. הדבר הגדול שנעשה בימי שלומציון המלכה זה שהיא אישרה
ונחנה, כנראה, את הכסף ולשר-האוצר שלה לא היו בעיות כי המלך
ינאי השאיר אחריו אוצרות רבים מן המס שהוא גבה מן העמים שכבש
מסביב, והתקינו, שיהיו אצאצאאא מושיבים מלדי-תינוקות

בירושלים, החחילו להנהיג מינוך כללי. אחר-כך החקינו שיהיו
טושבים בכל פלך ופלך, שיהיו החינוכות הולכים לבית-הספר. אין
לי הזמן, אבל אני מנסה לכן לחשוב מה אומרת המלה "בית הספר"
איזה ספר? בית הספר זה בית התנ"ך, זה הבית שלמדו בו מקרא.

130 שנה לאחר שמעון בן-ששח ושלומציון המלכה, החקין יהושע בן-גמלא
סיהיו בתי-ספר בכל מדינה ומדינה בכל עיר ועיר, מאז ההחיל העם
היהודי להיות עם לומד תורה. התורה הייתה קיימת ללמד את זה.

ובסוף, אני צריך להביא, בכל זאת, מדוע יוטיטוט כעס כל כך,
חוץ מסיבות פוליטיות היו לו גם ביקורת פוליטית סלילית וגם עניין
הפרושיט והצדוקים עוד היה מקונן בו, הוויכות הגדול, אבל הוא
אמר: "הרשו" - זאת אומרת הגינראלים החיליים שפנו אליה בטענה
להחנהגות הפרושיט "הרשו לאשה, שתאוח השלטון העבירה אותה על
דעתה", זאת אומרת גבר - מותר שתאוח השלטון העביר אותו על דעתו.
אצל אשה זה אסור ~~אצלו~~ לה לטלון שלא כדין, בשעה שבניה הם במלוא-
אונט. אמנט ינאי קבע אותה כמלכה, שתירש את הכסא, אבל היו בנים,
צעירים אמנט והיא הייתה אשה מבוגרת ונבונה, אבל היא הייתה רק אשה,
מן הדין שתמסור את זה לבנים.

דיברתי אפוא על אשה-מנהיגה, ואני רוצה, וחזרתי בשביל זה
2040 שנה, ואני רוצה להחזיר אותכם עוד כ-1050 שנה אחורנית, אל
האשה הראשונה שמשלה, ונהגה באומה, והיא דבורה הנביאה. "ודבורה
אשה נביאה, היא שמטה על ישראל בעת ההיא", והיא יושבת תחת חומר
בין הרמם ובין בית-אל בהר אפרים ויעלו אליה בני-ישראל למשפט".
היא נקראה נביאה, אצאובתקופה זו רוב שני אנשים נקראו נביאים,
זו הייתה דבורה הנביאה ושמואל הנביא. אף שופט לא נקרא נביא.
היא הייתה נביאה. אלא והזמן עם מצוקה בצפון, שבטי כנען ששרדו
אחרי יהושע בן-נון ואחרי השופטים הראשונים, החגברו, התרכזו בצפון
וחצו, ויבין מלך כנען אשר מלך בחצור וצבאו סיסרא הוא יושב בחרושת
הגויים, זה כנראה שער-העמקים של היום והוא שלט על מרכז העמק,
והסיפור ידוע: דבורה קראה את ברק בן-אביגעם למלחמה והכה אותו.

כנראה ושני הפרקים מדברים לא רק על מלחמה אחת אלא שורה של מלחמות, מפני שנאמר בסוף אותו פרק, אחרי הניצחון על סיסרא: "והלך יד בני-ישראל הלוך וקשה על יבין מלך כנען, עד אשר הכריתו את יבין מלך כנען". מדבורה הנביאה ואילך הכנענים לא הוסיע עוד כגודם צבאי מכל וכל.

ואני רוצה, לסוף דברי, להוסיף כמה מלים על, כמו שאמרתי מה צאמר יוסיפוס פלאביוס על האשה הרעה שלומציון והמלכה, עסקו הרבה התנאים בתקומת שונות והאמוראים, עסקו הרבה בחופעה הזאת של אשה כשופטת. קודם כל פגע בהם שברק אמר לה: "אם חלכי וזולתתי ואם לא חלכי עמי לא אלך". מה זאת אומרת, גבר, מפקד-צבא אומר לאשה: לבד אני לא אלך להילחם, את הולכת אתי - אלחם. את לא הולכת אתי - אני אשב בבית. אז זה טעון היה חירוץ. אז פירש את זה רבי נחמיה: אם חלכי עמי לשירה - אלך עמך למלחמה, ואם לא חלכי עמי לשירה - לא אלך עמך למלחמה. ועוד כאן, רבי ברכיה, אומר ארבעה דברים על דבורה האשה הנביאה: אוי לחי שצריך למת, הכוונה שוב למלך, או לגיבור שצריך לחלש, אוי לפיקח שצריך לסומא ואוי לדור שאשה מנהגתו.

כילקוט שמעוני יש חשובה לאו דווקא ישירה, אבל יש אמירה נפלאה והיא לא נאמרת בשם אומרו, ונאמר כך: מה סיבה של דבורה שמחנבאת על ישראל ושפטה אוהם: "מעיד אני עלי את הימים ואת הארץ, בין גוי ובין ישראל, בין אשה לאיש, בין עבד ובין שפחה - הכל לפי מצב של אדם ורוח הקודש שורה עליו. ובזה אני חוזר למנהיגות לאומיות שהיו מעטות, מדבורה הנביאה לפני 3000 שנה ויותר, משלומציון המלכה לפני 2000 שנה ועד לחידוש הבית השלישי, עד לראש-המשלה שלנג.

היו"ר: חברים, הד ובת-קול מאותם הימים של מוסקבה ומן הימים האלה בכרית-המועצות, אני אומר בת-קול, תביא לנו הזמרת גחמה ליפשיץ. ליד הפסנתר אחה ברומברג.